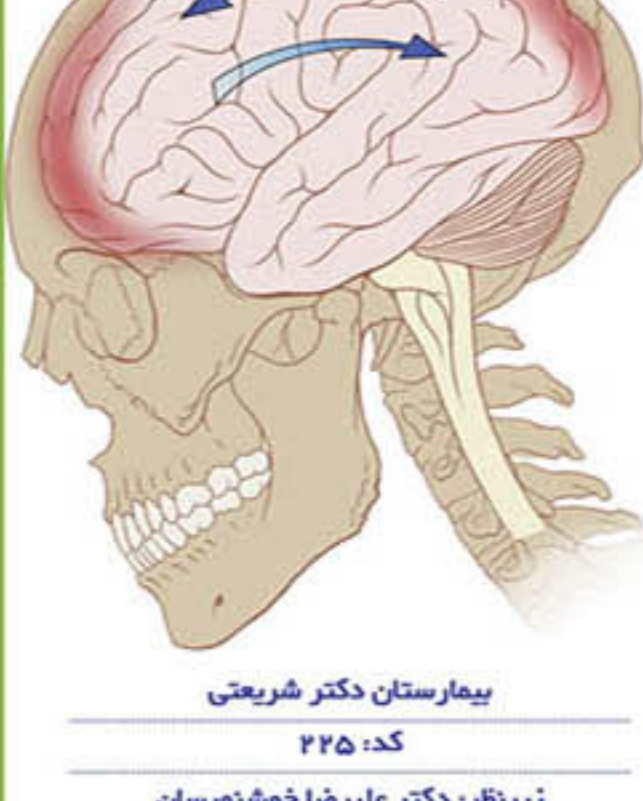

ضربه به سر

بیمارستان دکتر شریعتی

کد: ۲۲۵

زیرنظر: دکتر علیرضا خوشنویسان

گردآورندگان: خدیجه خسرو پرویز، معصومه یحیی زاده

واحد آموزش سلامت

دفتر پرستاری

کد: ۱-۲۲۵۶

آسیب دیدگی‌های مغزی ناشی از وارد آمدن ضربه شدیدترین و جدی‌ترین حالت آسیب دیدگی‌های سر می‌باشد. علل متداول آسیب دیدگی‌های مغزی ناشی از وارد آمدن ضربه عبارتند از: تصادف با وسایل نقلیه موتوری، خشونت‌های منجر به ضرب و شتم و سقوط از بلندی. برخلاف آسیب دیدگی‌های مچ پا که در آن پوست به دلیل بروز ورم و التهاب به طرف خارج بیرون‌زدگی پیدا می‌کند، محدوده جمجمه به محتویات داخلی اجازه گسترش رو به سوی خارج را نمی‌دهد.

نشانه‌های ضربه به سر

- ۱ بیهوشی در لحظه ضربه.
- ۲ به خاطر نیاوردن حادثه.
- ۳ به یاد نیاوردن حوادث پیش از حادثه.
- ۴ گیجی.
- ۵ استفراغ پیاپی.
- ۶ عدم توانایی در راه رفتن.
- ۷ عدم توازی چشم‌ها و اندازه متفاوت مردمک‌ها
- ۸ مردمک‌ها با انداختن نور به داخل چشم‌ها تنگ نمی‌شوند.
- ۹ از گوش‌ها خون می‌آید.
- ۱۰ مایعی که لخته نمی‌شود از بینی می‌آید.
- ۱۱ سر درد شدید.
- ۱۲ سفتی گردن.
- ۱۳ سرگیجه که به مرور زمان بیشتر می‌شود.
- ۱۴ نبض کند
- ۱۵ تنفس غیر طبیعی.

توصیه پزشکان

پزشکان معتقدند اگر فردی که دچار ضربه مغزی شده است طی ۳ ساعت به بیمارستان منتقل شود می‌توان عوارض ضربه را کاهش داد. تشخیص حادثه و رساندن مصدوم به بیمارستان ظرف ۳ ساعت کار مشکلی است چون در حالت عادی چند ساعت طول می‌کشد تا عوارض ضربه خود را نشان دهد. متأسفانه ممکن است فرد دچار صدمات جدی در ناحیه مغز شده باشد در حالی که اطرافیان متوجه نشانه‌ها نشوند به همین منظور پزشکان توصیه می‌کنند در چنین شرایطی ۳ پرسش ساده را بخاطر بسپارید و در اولین فرصت از مصدوم بپرسید.

- ۱ از مصدوم بخواهید که لبخند بزند.
- ۲ از وی بخواهید که هر دو دست خود را از بازو کاملاً بالا ببرد.
- ۳ از مصدوم بخواهید که یک جمله ساده و مرتبط با زمان و شرایط اطراف خود بسازد (مثلاً امروز هوا آفتابی است) اگر مصدوم در پاسخگویی به هر یک از این سه مورد دچار مشکل شد، سریعاً وی را به بیمارستان برسانید.

کد ۲-۲۲۵

اقدامات لازم درمورد افرادی که دچار ضربه سر شده اند

اقدامات اولیه

- ۱ در صورتی که با فردی که به هر علتی دچار ضربه به سر شده روبرو شدید حدامکان باید از حرکت سراجتناب کنید.
- ۲ در شکستگی‌های جمجمه ابتدا جلوی هرگونه خون‌ریزی آشکار را بگیرید.
- ۳ اگر تنفس مصدوم راحت است او را به پشت بخوابانید به طوری که سر از شانه‌ها بالاتر قرار گیرد. اگر تنفس بیمار با ناراحتی انجام می‌شود بیمار را به پهلو بخوابانید و از باز بودن راه‌های تنفسی اطمینان حاصل کنید.
- ۴ ضربه به سر باعث ازدست رفتن موقتی هوشیاری می‌شود و گاهی به طور موقت هوشیاری بهبود می‌یابد که دلیل بهبود فرد یا بدون عارضه بودن ضربه نیست.
- ۵ در صورتی که از بینی و گوش فرد مجروح مایع شفاف زرد رنگ به تنهایی یا همراه با خون خارج شود از مسدود کردن مسیر خون‌ریزی خودداری کرده و سر را به طرف همان گوش خم نمایید و در صورت امکان گاز تمیز روی محل بگذارید.
- ۶ در صورت بروز تشنج:
  - ۱ به هیچ‌وجه سعی در کنترل اندام‌های فرد را نداشته باشید.
  - ۲ از بازکردن فک برای پیش‌گیری از گازگرفتگی زبان خودداری کنید، در صورت امکان فرد را به پهلو بخوابانید تا ترشحات از کنار دهان خارج شود و از برگشت ترشحات به مجاری تنفسی خودداری شود.
  - ۳ بعد از اتمام این نوع حملات بیمار گیج است و ممکن است تا ساعت‌ها به خواب عمیق فرو رود.
  - ۴ بعد از وقوع حمله وی را به پزشک ارجاع دهید.
  - ۵ بعضی از حملات ممکن است با خیره شدن فرد به یک نقطه تا پرش انگشتان دست و پا و قسمتی از صورت باشد که ممکن است فرد هوشیار و آگاه باشد و بعد از پایان حمله به پزشک مراجعه شود.

اقدامات ثانویه

- ۱ بعضی از ضربات وارد به سر خفیف بوده و نیازی به بستری با تشخیص پزشک وجود ندارد ولی بعد از ترخیص در صورت کاهش سطح هوشیاری و کاهش حرکت اندام‌ها، تهوع، استفراغ و تشنج فرد باید به مرکز درمانی مراجعه کند.
- ۲ بعد از ضربه به سر فرد حادثه دیده ممکن است دچار اختلالات خلقی، اختلال حافظه، پرخاشگری، بی‌قراری، ضعف یا فلج اندام‌ها و ... شود که ممکن است این عوارض موقتی یا دائمی باشد و فرد به بیمارستان ارجاع داده شود.
- ۳ در ابتدا پس از ضربه باید ۲۴ ساعت تحت کنترل قرار بگیرند و پس از اطمینان از سلامتی باید مرخص شود اما اگر موردی داشته باشد در ICU بستری و تحت کنترل قرار می‌گیرد که یا سلامتی کامل حاصل کرده و یا تحت عمل قرار گیرد.
- ۴ افرادی که دچار ضربه به سر شده‌اند ممکن است دچار بی‌اختیاری ادرار شوند که رعایت نکات بهداشتی الزامی است.
- ۵ افراد دچار ضربه به سر نیاز به رژیم پر پروتئین و پر کالری و کم چرب دارند. این افراد ممکن است در اثر ضربه رفلکس بلع خود را از دست داده باشند و یا لوله بینی - معده‌ای یا گاستروستومی (روشی است که با عمل جراحی بر روی شکم لوله‌ای را به داخل معده وارد می‌کنند و غذا از راه این لوله به بدن بیمار می‌رسد و دیگر لوله در بینی بیمار وجود ندارد) مرخص شوند.

منبع:

- Youmans neurological surgery, h.richard winn/sixth edition/2011
- Brunner and suddarth textbook of medical surgical nursing - suzanne smeltzer/N.A edition 2010

